

Sądy specjalnej jurysdykcji w Stanach Zjednoczonych Ameryki

1. Specyfika amerykańskiego systemu władzy sądowniczej

Konstytucja Stanów Zjednoczonych¹ przewiduje w art. III, że władzę sądowniczą sprawuje Sąd Najwyższy i sądy niższej instancji², których utworzenie powierzyła Kongresowi Stanów Zjednoczonych. Artykuł I sekcja 8 klauzula 9 Konstytucji USA przyznaje Kongresowi kompetencję do tworzenia sądów federalnych³ niższej instancji. Ustawą *An Act to Establish the Judicial Courts of the United States* (zwaną potocznie *Judiciary Act*) z 24 września 1789 r. Kongres powołał do życia sądy I i II instancji. Ustanowiono nią trzynaście sądów dystryktowych (*district courts*) oraz trzy sądy okręgowe (*circuit courts*; później ich nazwę zmieniono na *courts of appeals*). Ekspansja terytorialna oraz znaczący przyrost ludności Stanów Zjednoczonych naturalnie wymusiły zmiany w prawie, zwiększające liczbę sądów I i II instancji. Aktualnie istnieją⁴ dziewięćdziesiąt cztery sądy dystryktowe oraz trzynaście sądów apelacyjnych⁵. Z art. I sekcji 8 klauzuli 9 wywiedziono, na podstawie klauzuli uprawnień koniecznych i właściwych⁶, również prawo do ustanawiania przez Kongres tzw. sądów specjalnych, potocznie nazywanych sądami artykułu pierwszego⁷ lub sądami legislatywy. Sądy te możemy podzielić na dwie zasadnicze kategorie: sądy terytorialne i sądy o wyspecjalizowanej jurysdykcji. Sądy terytorialne były tworzone na terenach podległych bezpośredniej władzy rządu federalnego⁸. Wraz z rozwojem tych terenów i przekształcaniem się ich w pełnoprawne stany sądy terytorialne

¹ Dalej jako Konstytucja lub Konstytucja USA.

² Zob. szerzej D. Meador, G. Mitchell, *American Courts*, 2009 West Academic.

³ W systemie prawnym USA władza sądownicza jest podzielona na dwie gałęzie: federalną i stanową. Sądy stanowe opierają się na prawie stanowym i rozstrzygają sprawy niezastrzeżone dla sądownictwa federalnego.

⁴ *Judiciary Act of 1789* wraz z poprawkami z 1801, 1802, 1866, 1867, 1869, 1891, 1925 r.

⁵ <http://www.uscourts.gov/about-federal-courts/court-role-and-structure> [dostęp 30.07.2017].

⁶ R. Małajny, *Amerykański prezydenccjalizm*, Warszawa 2012, s. 268.

⁷ P. Laidler, *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, Kraków 2007, s. 52.

⁸ L. Garlicki, *Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych Ameryki*, Wrocław 1982, s. 16.

zamienianie były w federalne sądy dystryktowe i apelacyjne, ale już na zasadach wynikających z artykułu III Konstytucji. Do dziś funkcjonuje kilka takich sądów: wysp Guam⁹, Wysp Dziewiczych¹⁰ i Marianów Północnych^{11,12}. Druga kategoria sądów rozpatruje określone kategorie spraw, przede wszystkim dotyczące roszczeń wynikających z działalności władz federalnych. Początkowo wszystkie sprawy, w których jedną ze stron były Stany Zjednoczone Ameryki, były rozpatrywane przez Kongres¹³. Powodowało to duże utrudnienia w dochodzeniu praw przez obywateli oraz utrudniało pracę samego Kongresu. Dlatego w 1855 r. Kongres uchwalił ustawę, w której przyznał obywatelom prawo do występowania z określonymi roszczeniami wobec państwa oraz powołał do życia *United States Court of Claims*¹⁴. Od tamtej pory powstało kilkanaście sądów wyspecjalizowanych, takich jak: Sąd Apelacyjny dla Cel i Patentów (*United States Court of Customs and Patent Appeals*), Sąd Celny (*United States Customs Court*¹⁵), Sąd Podatkowy (*United States Tax Court*¹⁶), sądy upadłościowe (*bankruptcy courts*), Rada Procesowa i Odwoławcza do spraw Patentów (*Patent Trial and Appeal Board*¹⁷), Sąd Apelacyjny do spraw Sił Zbrojnych (*United States Court of Appeals for the Armed Forces*¹⁸), Sąd Apelacyjny do spraw Weteranów (*United States Court of Appeals for Veterans Claims*¹⁹). Z czasem część tych sądów połączono, a ich status zmieniono i aktualnie sądy specjalne zaliczane są do sądownictwa federalnego. Podział ten wydaje się mieć charakter historyczny²⁰, jednakże do dnia dzisiejszego istnieje kilka sądów legislatywy, a Kongres sporadycznie korzysta z uprawnienia do ich tworzenia, czego przykładem może być powołany stosunkowo niedawno (w 2012 r.) *Patent Trial and Appeal Board*.

2. Sędziowie sądów legislatywy

Ze względu na charakter sądów legislatywy oraz fakt tworzenia ich na podstawie odrębnych przepisów konstytucyjnych sędziowie orzekający w nich nie posiadają takich

⁹ *The Guam Organic Act of 1950* (48 U.S.C. § 1421).

¹⁰ *Organic Act of 1936* oraz *Revised Organic Act of 1954*.

¹¹ 48 U.S.C. § 1821.

¹² A. Ludwikowska, R. Ludwikowski, *Sądy w Stanach Zjednoczonych. Struktura i jurysdykcja*, Toruń 2008, s. 28.

¹³ L. Garlicki, *op. cit.*, s. 16.

¹⁴ http://www.uscfc.uscourts.gov/sites/default/files/court_info/Court_History_Brochure.pdf [dostęp 30.07.2017].

¹⁵ W 1980 r. przeszedł reorganizację i od tamtej pory nazywa się Sąd Handlu Międzynarodowego (*United States Court of International Trade*).

¹⁶ <https://www.ustaxcourt.gov> [dostęp 30.07.2017].

¹⁷ <https://www.uspto.gov> [dostęp 30.07.2017].

¹⁸ <http://www.armfor.uscourts.gov> [dostęp 30.07.2017].

¹⁹ <https://www.uscourts.cavc.gov> [dostęp 30.07.2017].

²⁰ L. Garlicki, *op. cit.*, s. 17.

samych praw jak sędziowie pozostałych sądów federalnych. W celu zapewnienia niezależności władzy sądowniczej od władzy ustawodawczej i wykonawczej sędziowie zasiadający w tzw. sądach artykułu III są nieusuwalni ze swoich stanowisk (oprócz przypadków przewidzianych przez prawo²¹), swoje stanowisko sprawują dożywotnio (oczywiście uwzględniając możliwość rezygnacji ze stanowiska lub jego zmiany) oraz posiadają gwarancję, że ich pensja nie zostanie zmniejszona²². Sędziowie sądów legislatywy nie posiadają takich gwarancji ani uprawnień. Wybierani są na określony czas, który zazwyczaj wynosi 15 lat (choć nie stoi na przeszkodzie, aby powołanie było dożywotnie). Ponadto wysokość ich pensji regulowana jest przez Kongres. Sprawę niezależności sędziów od władz politycznych podniesiono w latach 80. XX wieku. Sąd Najwyższy uznał, że ze względu na wagę spraw rozpatrywanych przez sądy wyspecjalizowane sędziowie powinni posiadać takie same prawa jak pozostali sędziowie²³. Aktualnie pozycja oraz uprawnienia sędziów sądów legislatywy praktycznie zrównały się ze zwykłymi sędziami²⁴.

3. Sąd Najwyższy a sądy legislatywy

Sąd Najwyższy wielokrotnie rozpatrywał sprawy dotyczące funkcjonowania sądów legislatywy oraz ich konstytucyjność, ale nigdy jej nie zakwestionował²⁵. Już w 1828 r. po raz pierwszy podjął się on próby zdefiniowania sądów legislatywy oraz pozycji ich sędziów względem zwykłych sądów. W tym okresie prezesem Sądu Najwyższego był wybitny prawnik John Marshall²⁶, który dążył do wzmocnienia pozycji Sądu Najwyższego. W sprawie *American Ins. Co. v. 356 Bales of Cotton*²⁷ (znanej też jako sprawa *Canter*) rozstrzygano w przedmiocie orzeczenia wydanego przez sąd legislatywy utworzony dla ówczesnego Terytorium Florydy. Sąd ten zajął się sprawą rozdysponowania beli bawełny wyłowionych z zatopionego statku u wybrzeży Florydy. Bez wątpienia sprawa znajdowała się w zakresie prawa admiralicji, które zgodnie z artykułem III

²¹ *The Judicial Conduct and Disability Act of 1980* (28 U.S.C. § 351–364) wprowadził możliwość wniesienia przez obywatela skargi, w której można żądać usunięcia sędziego, twierdząc, że sędzia federalny zaangażował się w „postępowanie szkodliwe dla skutecznego i sprawnego administrowania działalności sądów” lub stał się, z powodu niepełnosprawności psychicznej lub fizycznej, „niezdolny do wykonywania wszystkich obowiązków urzędu sądowego”.

Szerzej na temat możliwości usuwania sędziów federalnych zob. R. Małajny, *Pozycja ustrojowa Kongresu USA*, t. II, Katowice 1992, s. 169–172.

²² R.A. Carp, R. Stidham, *Federal Courts*, Waszyngton 2001, s. 29.

²³ *Ibidem*.

²⁴ L. Garlicki, *op. cit.*, s. 17.

²⁵ A. Ludwikowska, R. Ludwikowski, *op. cit.*, s. 25.

²⁶ Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o tej postaci i roli, jaką odegrał w kształtowaniu się amerykańskiego systemu prawa, sięgnij po Charles F. Hobson, *The Great Chief Justice: John Marshall and the Rule of Law*.

²⁷ *American Insurance Company v. Canter*, 26 U.S. 1 Pet. 511 511 (1828).

Konstytucji USA podlegało wyłącznej jurysdykcji federalnej władzy sądowniczej. Sędziów tego sądu wybierano na czteroletnią kadencję, co powodowało, że zgodnie z przepisami art. III nie mogli być uznani za sędziów federalnych. Rozwiązaniem Marshalla było stwierdzenie, że sądy terytorialne ustanowiono na mocy art. I Konstytucji. Jako takie nie mogły sprawować federalnej władzy sądowniczej, a zatem prawo, które sprawiło, że sprawy admiralicji były w ich jurysdykcji, były niezgodne z konstytucją. Dopiero w latach 80. XX wieku, wskutek powołania tzw. *bankruptcy courts* na mocy *Bankruptcy Reform Act* z 1978 r., Sąd Najwyższy podjął się sprecyzowania różnic pomiędzy sędziami sądów legislatywy a sędziami zwykłych sądów. W sprawie *Northern Pipeline Co. v. Marathon Pipe Line Co.*²⁸ zauważył, że twórcy Konstytucji opracowali system rozdziału kompetencji władzy, który wyraźnie wymagał, aby sądownictwo było niezależne od pozostałych dwóch gałęzi władzy (legislatywy i egzekutywy) poprzez mechanizm dożywotniego powoływania sędziów. Pogląd ten zweryfikowano i potwierdzono w sprawie *Stern v. Marshall*²⁹. Jednakże Sąd Najwyższy wyróżnił trzy sytuacje w których Kongres może powierzać władzę sądowniczą sądom I artykułu³⁰:

- 1) utworzenie sądu dla terytorium niebędącego stanem, w którym Kongres działa jako rząd lokalny i krajowy,
- 2) utworzenie sądów wojskowych,
- 3) utworzenie sądów legislatywy na podstawie założenia, że skoro Kongres może przekazać organowi wykonawczemu uprawnienia do podjęcia decyzji, może je powierzyć również sądom (uprawnienie to ogranicza się do rozstrzygania spraw publicznych, takich jak rozstrzyganie sporów między obywatelami a rządem).

Sąd Najwyższy stwierdził również, że Kongres ma prawo na mocy art. I tworzyć trybunały pomocnicze, jeżeli „zasadnicze atrybuty władzy sądowniczej” pozostają w sądach utworzonych zgodnie z art. III. Uprawnienie to pochodzi z dwóch źródeł. Po pierwsze, jeżeli Kongres ustanowi prawo, może ono być dochodzone w sądach legislatywy. Po drugie, Kongres może tworzyć trybunały „spoza artykułu III”, aby pomagać sądom w zakresie ich obciążenia pracą, ale tylko wtedy, gdy sądy artykułu I będą pod kontrolą sądów wymienionych w artykule III. Sądy upadłościowe, które ulokowane są w sądach dystryktowych, należą do tej kategorii trybunałów „pomocniczych”. Wszelkie sprawy rozpatrzone w sądzie legislatywy podlegają kontroli zwykłego sądu, który zachowuje wyłączną władzę do wydawania i wykonywania wyroków ostatecznych.

Sąd Najwyższy w sprawie *Commodity Futures Trading Commission (CFTC) v. Schor*³¹ stanął przed zadaniem rozważenia dobrowolnego wyłączenia jurysdykcji sądu

²⁸ 458 U.S. 50 (1982).

²⁹ 564 U.S. 462 (2011).

³⁰ *Northern Pipeline Construction Co. v. Marathon Pipe Line Co.*, 458 U.S. 50 (1982).

³¹ 478 U.S. 833 (1986).

konstytucyjnego na rzecz sądu legislatywy. Sprawa dotyczyła ustawy o giełdach towarowych, która zabraniała nieuczciwych praktyk w obrocie kontraktami terminowymi. W roku 1974 Kongres rozpoczął zmiany legislacyjne, chcąc stworzyć kompleksowe regulacje dla handlu kontraktami typu *future*³². Na mocy ustawy Kongres utworzył agencję administracyjną *Commodity Futures Trading Commission*. Miała ona uprawnienie do prowadzenia quasi-sądowych procesów o odszkodowania dla klientów brokerów towarowych, jeżeli ci naruszyliby przepisy *CFTC*, jeden z nich przywydywał uprawnienie agencji do rozstrzygania roszczeń wzajemnych wynikających z tej samej transakcji lub serii transakcji wskazanych w skardze. W sprawie *Commodity Futures Trading Commission v. Schor* powód pierwotnie skierował swoje roszczenia do *CFTC*, lecz gdy otrzymał niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcie, zwrócił się do sądu federalnego, który uznał się za właściwy, by rozstrzygnąć tę sprawę. Sąd Najwyższy w pierwszej kolejności zajął się kwestią interpretacji ustawy przez sąd federalny. Stwierdził, że sąd federalny dokonał błędnej interpretacji, tworząc fałszywe rozróżnienie między jurysdykcją *CFTC* w zakresie odwołań od prawa federalnego a roszczeniami wzajemnymi wynikającymi z *Commodity Exchange Act*³³ po to, aby uniknąć problemu konstytucyjnego. Sąd Najwyższy orzekł, że w ten sposób doszło do zignorowania zamiaru legislacyjnego Kongresu. W tej sprawie zaistniałe zdarzenia prawne wpisywały się w ramy jurysdykcji statutowej *CFTC*. Sąd Najwyższy uznał, że intencją Kongresu było stworzenie skuteczniejszego sposobu rozstrzygania sporów o roszczenia i roszczenia wzajemne, które wynikały z tej samej transakcji. Następnie Sąd Najwyższy zdecydował się liberalnie zinterpretować artykuł III, rozpatrując podstawowe cele rozstrzygania spraw przez niezależny sąd. Prawo do bycia wysłuchanym przez sąd artykułu III nie jest bezwzględne i podlega możliwości zrzeczenia się przez strony. W tej sprawie powód zrezygnował ze swojego prawa do rozprawy przed sądem konstytucyjnym, decydując się na rozwiązanie całego sporu przed *CFTC*. Dopiero po tym, jak *CFTC* orzekł niekorzystnie dla niego, zakwestionował jurysdykcję agencji. Dla Sądu Najwyższego działania powoda stanowiły wyraźne zrzeczenie się jego prawa do procesu cywilnego. Trzeba jednak zaznaczyć, że w sprawie *Stern v. Marshall* Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo strony do zrzeczenia się jurysdykcji sądu artykułu III nie zawsze może być dobrowolnie uchylone w ramach pozwu z *common law*.

³² *Futures* – instrument finansowy typu transakcja pochodna. Jest to umowa zawarta pomiędzy sprzedającym (kupującym) a giełdą lub izbą rozliczeniową, w której sprzedający (kupujący) zobowiązuje się sprzedać (kupić) określony instrument bazowy za ściśle określoną cenę w ściśle określonym terminie. <https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika/futures> [dostęp 30.07.2017].

³³ 7 U.S.C. § 1.

4. Sądy specjalne

4.1. *United States Court of Appeals for the Armed Forces (USCAAF)*

Sąd Apelacyjny do spraw Sił Zbrojnych jest sądem z art. I, który sprawuje jurysdykcję odwoławczą na całym świecie wobec członków Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych pozostających w czynnej służbie oraz innych osób objętych Kodeksem sprawiedliwości w sprawach wojskowych. Sąd ten w obecnej formie funkcjonuje od 1968 r., jednakże już od 1775 r. istniały sądy zajmujące się sprawami personelu wojskowego³⁴. Sąd składa się z pięciu sędziów cywilnych wybieranych na okres 15 lat przez Prezydenta Stanów Zjednoczonych za radą i zgodą Senatu Stanów Zjednoczonych³⁵. Od 1992 r. Prezes Sądu jest wybierany przez prezydenta. Organ ten jest sądem „cywilnym”, dlatego ustanowiono przepis, który pozwala byłym wojskowym zostać sędzią dopiero po upływie siedmiu lat od ustania stosunku zatrudnienia w Siłach Zbrojnych Stanów Zjednoczonych. Rozpatruje on odwołania od wyroków sądów apelacyjnych: *Army Court of Criminal Appeals*, *Navy-Marine Corps Court of Criminal Appeals*, *Coast Guard Court of Criminal Appeals* oraz *Air Force Court of Criminal Appeals*. Do 1983 r. sąd ten był ostatnią instancją odwoławczą do spraw wojskowych, od tego roku odwołanie można wnieść jeszcze do Sądu Najwyższego³⁶, który również nadzoruje działalność tego sądu.

4.2. *United States Court of Federal Claims*

Sąd do Spraw Odszkodowań Federalnych rozpatruje sprawy o roszczenia pieniężne wobec rządu federalnego Stanów Zjednoczonych. Utworzony w 1982 r. jest następcą prawnym powołanego w 1885 r. *United States Court of Claims*. Składa się z 16 sędziów wybieranych na okres 15 lat z możliwością reelekcji. Tak jak w przypadku wcześniej opisanego sądu jego sędziowie są mianowani przez prezydenta za radą i zgodą senatu. Mogą oni być odwołani przez *U.S. Court of Appeals for the Federal Circuit* ze względu na niekompetencję, niewłaściwe zachowanie, zaniedbanie obowiązków, angażowanie się w praktykowanie prawa wykraczające poza sprawowane stanowisko, niepełnosprawność fizyczną lub umysłową³⁷. Sąd ten jest właściwy do rozpatrywania odwołań od swoich wyroków³⁸. Przyznano mu na mocy tzw. ustawy Tuckera³⁹ jurysdykcję specjalną, wymienioną w 28 U.S.C. § 1491, na podstawie której rozpatruje on roszczenia o odszkodowania

³⁴ <http://www.armfor.uscourts.gov/newcaaf/about.htm> [dostęp 30.07.2017].

³⁵ 10 U.S.C. § 942.

³⁶ I. Kraśnicka, A. Ludwikowska, *Wprowadzenie do systemu prawa Stanów Zjednoczonych*, Toruń 2012, s. 214.

³⁷ 28 U.S.C. § 176(a).

³⁸ I. Kraśnicka, A. Ludwikowska, *op. cit.*, s. 212.

³⁹ *The Tucker Act of 1887* (28 U.S.C. § 1346(a); 28 U.S.C. § 1491) jest ustawą federalną, w której rząd Stanów Zjednoczonych zrzekł się swojego immunitetu w odniesieniu do niektórych powództw.

pieniężne wynikające z Konstytucji Stanów Zjednoczonych, federalnych ustaw, przepisów wykonawczych bądź wyraźnych lub dorozumianych umów ze Stanami Zjednoczonymi. Właściwość rzeczowa tego sądu obejmuje m.in. sprawy zawłaszczenia mienia prywatnego na cel publiczny i powództwa kontraktorów rządowych o naruszenie warunków umowy⁴⁰. Zgodnie z postanowieniami 28 U.S.C. § 1346(a) w sprawach dotyczących roszczeń odszkodowawczych, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 10 000 USD, jurysdykcję o charakterze konkurencyjnym w stosunku do omawianego sądu mają również sądy dystryktowe. Roszczenia przedawniają się po upływie sześciu lat od momentu powstania roszczenia. Sąd posiada też kompetencje do wydawania opinii dotyczących spraw referowanych w Kongresie, a czyni to na jego wniosek⁴¹. W przeciwieństwie do sądów dystryktowych, które posiadają jurysdykcję do rozstrzygania sporów we własnych dystryktach, Sąd do Spraw Odszkodowań Federalnych posiada jurysdykcję krajową, jeżeli sprawa dotyczy sporu, który wystąpił na terytorium kraju. W celu ułatwienia dostępu stronom do procesu sędziowie mogą procedować w miejscowych sądach⁴². Co ważne, sprawy przed tym sądem są rozpatrywane bez udziału ławy przysięgłych, a pozwaną stroną zawsze jest rząd federalny⁴³.

4.3. United States Court of Appeals for Veterans Claims⁴⁴

Utworzony przez Kongres 18 listopada 1988 r. Sąd Apelacyjny do spraw Weteranów ma wyłączną jurysdykcję krajową w zakresie zapewnienia niezależnego, federalnego, sądowego nadzoru i rewizji ostatecznych decyzji *Board of Veterans Appeals*. Przedmiotem tych decyzji jest odmowa przyznania świadczeń byłym członkom armii i ich rodzinom. Sąd składa się z siedmiu sędziów nominowanych przez prezydenta za zgodą i radą senatu na okres 15 lat. Został powołany wskutek walki organizacji zrzeszających weteranów o prawo do odwołań od decyzji komisji przyznającej świadczenia. Po wojnie w Korei oraz w Wietnamie liczba weteranów diametralnie wzrosła. Wiązało się to ze wzrostem świadczeń na ich rzecz, co negatywnie wpływało na budżet federalny. Z racji tego komisja zajmująca się przyznawaniem świadczeń weteranom bardzo niechętnie rozpatrywała pozytywnie ich wnioski. Utworzenie sądu miało zapewnić rzetelność postępowań prowadzonych w tych sprawach.

⁴⁰ I. Kraśnicka, A. Ludwikowska, *op. cit.*, s. 212.

⁴¹ 28 U.S.C. § 1492; 28 U.S.C. § 2509.

⁴² 28 U.S.C. § 2505.

⁴³ 28 U.S.C. § 1491.

⁴⁴ Do 1999 r. nazwa sądu brzmiała *U.S. Court of Veterans Appeals*.

4.4. *United States Tax Court*⁴⁵

Sąd Podatkowy⁴⁶ powołał Kongres w 1924 r. Sąd ten specjalizuje się w rozstrzyganiu sporów dotyczących federalnego podatku dochodowego, na ogół zanim *Internal Revenue Service*⁴⁷ dokona formalnej oceny podatkowej. Warto zaznaczyć, że zgodnie z amerykańskim prawem podatnicy mogą skorzystać z różnorodnych procedur w celu rozstrzygnięcia sporów podatkowych. Strony, które kwestionują nakładanie podatków, mogą wnieść skargę do dowolnego sądu dystryktowego lub do Sądu do spraw Roszczeń Federalnych, jednakże wymaga się wówczas wpłacenia wysokości kwestionowanego podatku. W takim przypadku pozew dotyczy odzyskania spornej kwoty wpłaconej na rzecz państwa. Tymczasem postępowanie przed Sądem Podatkowym jest jedyną dostępną drogą dochodzenia swoich praw, która nie wymaga od podatnika uprzedniego zapłacenia spornego podatku.

Sąd Podatkowy składa się z 19 sędziów wybieranych przez prezydenta na okres 15 lat⁴⁸.

4.5. *Bankruptcy courts*⁴⁹

Sądy upadłościowe zostały utworzone na podstawie *Bankruptcy Reform Act of 1978*. Ze względu na przytoczoną wyżej problematykę tych sądów i ich sprzeczny z konstytucją charakter, sądy te wcielono do sądów dystryktowych, stając się ich wyspecjalizowanymi wydziałami. Pomimo zmiany sędziowie ci dalej powoływani są na 14-letnią kadencję przez sąd apelacyjny właściwy dla okręgu, w którym znajduje się dany dystrykt⁵⁰. Wyroki wydziałów upadłościowych podlegają kontroli federalnych sądów dystryktowych.

5. Podsumowanie

W dzisiejszych czasach odrębność sądów legislatywy w stosunku do sądów konstytucyjnych uległa znacznemu zatarciu. Obecnie pozycja, gwarancje i uprawnienia sędziów

⁴⁵ Nazwa sądu na przestrzeni lat zmieniała się dwukrotnie. W latach 1924–1942 brzmiała *U.S. Board of Tax Appeals*, a w latach 1942–1969 *Tax Court of the United States*.

⁴⁶ Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej na temat funkcjonowania oraz historycznego procesu kształtowania się tego sądu, zob. H. Dubroff, B.J. Hellwig, *The United States Tax Court. An Historical Analysis*, https://www.ustaxcourt.gov/book/Dubroff_Hellwig.pdf [dostęp 30.07.2017].

⁴⁷ 26 U.S.C. § 7441.

⁴⁸ A. Ludwikowska, R. Ludwikowski, *op. cit.*, s. 26.

⁴⁹ Jeżeli chcesz zdobyć więcej informacji na temat *bankruptcy courts* oraz związanych z nimi zagadnień, zob. R. Spencer Clift III, D.S. Kennedy, *An Historical Analysis of Insolvency Laws and their Impact on the Role, Power, and Jurisdiction of Today's United States Bankruptcy Court and its Judicial Officers*, „Journal of Bankruptcy Law and Practice” 2000.

⁵⁰ A. Ludwikowska, R. Ludwikowski, *op. cit.*, s. 27.

obu rodzajów sądów zostały zrównane, jedyną różnicą pozostaje określona w latach kadencja w niektórych sądach legislatywy. Jednakże należy podkreślić wysoki poziom wyspecjalizowania sądów legislatywy, który wynika z ograniczenia ich właściwości rzeczowej; niewątpliwie służy to wysokiej efektywności orzekania wspomnianych sądów. W dzisiejszych czasach można zauważyć tendencję do przekształcania sądów legislatywy w sądy konstytucyjne, co związane jest z równaniem ich pozycji. Niewątpliwie Kongres dalej będzie tworzył sądy wyspecjalizowane ze względu na dynamiczny wzrost stosunków prawnych między rządem federalnym i obywatelami, a także aby sprostać nowym wyzwaniom prawnym, które niesie ze sobą rozwój gospodarczy i technologiczny.

Streszczenie

Niniejszy artykuł porusza zagadnienia związane z historycznym podziałem sądów federalnych w Stanach Zjednoczonych na sądy konstytucyjne i sądy legislatywy. Autor w swojej pracy stara się przedstawić proces tworzenia sądów legislatywy oraz ich zrównania z sądami konstytucyjnymi. W artykule przedstawiono stosunek Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych do pozycji sądów legislatywy i ich sędziów.

Słowa kluczowe

sądy specjalne, system sądowniczy Stanów Zjednoczonych, sądy artykułu III, sądy federalne

Abstract

The article deals with issues related to the historical division of federal courts in the United States into constitutional courts and courts of the legislature. In his work, the author tries to present the process of creating judgments of laws and they are equating with constitutional courts. The article presents the attitude of the US Supreme Court to the position of the legislative courts and their judges.

Keywords

special courts, USA judicial system, Article III courts, federal courts

